

Таким чином при пакуванні, зберіганні та транспортуванні зразків та слідів для проведення молекулярно-генетичної експертизи необхідно враховувати не тільки первинний стан слідів, а й умови в яких будуть зберігатися та транспортуватися об'єкти дослідження. Вибір правильного пакування, температури транспортування та методу дослідження є запорукою отримання повного і об'єктивного ДНК-профілю, який міститься на об'єктах дослідження.

Список бібліографічних посилань: 1. Пименов М. Г. Особенности формирования базы данных о генетических признаках на основе автоматизированных информационных систем. *Экспертная практика*. 2006. № 40. С. 3–5. 2. Стороженко И. В. Исследование ДНК тканей и выделений человека на автоматизированных системах : учеб. пособие. М., 2011. С. 6–10. 3. Иванов П. Л. Индивидуализация человека и идентификация личности: молекулярная биология в судебной экспертизе. *Вестник Российской академии наук*. 2003. Т. 73, № 12. С. 1085–1097. 4. Левченко Е. В. Следы человека биологического происхождения как объект криминалистического исследования : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Саратов, 2007. С. 21–23. 5. Alaeddini R. Forensic implications of PCR inhibition: A review. *Forensic Sci. Int. Genet.* 2011. Vol. 6. No. 3. Pp. 297–305. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.fsigen.2011.08.006>.

Одержано 10.10.2018

УДК 343.985

Василь Васильович КІКІНЧУК,

кандидат юридичних наук, завідувач кафедри криміналістики
та судової експертології факультету № 1
Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2241-6384>

ХАРАКТЕРНІ ОЗНАКИ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ВИКОРИСТАННЯМ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ

Злочин представляє собою суспільно небезпечне протиправне злочинне діяння, що тягне за собою кримінальну відповідальність згідно з чинним законодавством. Значну суспільну небезпеку складають злочини, вчинені у сфері використання бюджетних коштів, зокрема в агропромисловому комплексі (далі – АПК). Це зумовлено тим, що вказана категорія злочинів посягає на продовольчу безпеку держави, що визначається виробничо-продуктивною потужністю агропромислового комплексу. З кримінально-правової точки зору зазначені кримінальні правопорушення характеризується специфічним об'єктом злочинного посягання, а саме суспільними відносинами, що виникають в двох сферах: 1) використання бюджетних коштів; 2) функціонування агропромислового комплексу.

Метою доповіді є виокремлення характерних ознак і, як наслідок, поняття злочинів, пов'язаних з використанням бюджетних коштів в АПК. Відтак необхідно з'ясувати безпосередньо терміни «поняття» і «злочин».

В юридичній літературі злочином вважають суспільно небезпечне діяння (дія або бездіяльність), що посягає на державний лад України, політичну й економічну системи, власність, особу, політичні, трудові, майнові та інші права і свободи громадян, а також інше передбачене кримінальним законом суспільно небезпечне діяння, що посягає на правопорядок [3, с. 308]. У свою чергу, термін «поняття» визначається як одна з форм мислення, результат узагальнення суттєвих ознак об'єкта дійсності [1, с. 1049]. З філософської точки зору під поняттям розуміють форму узагальненого абстрактного (логічного, раціонального) мислення, яка фіксує суттєві ознаки окремо взятих предметів або (частіше) їх класу [2, с. 354]. Тобто разом терміни «поняття» та «злочин» застосовуються як результат узагальнення суттєвих ознак діяння (дії або бездіяльності), що посягає на об'єкт(-ти) дійсності.

На нашу думку, можна в цілому погодитися з позицією Р. Л. Степанюка, який визначив злочини в бюджетній сфері України як передбачені Кримінальним кодексом України (далі – КК України) суспільно небезпечні винні діяння, вчинені суб'єктами злочину в області діяльності, пов'язаної з формуванням, розподілом і використанням бюджетних коштів, а також у зв'язку з розпорядженням іншим державним, комунальним майном. При цьому вчений відмітив наступні обов'язкові відмінні ознаки злочинів, що вчиняються в бюджетній сфері України:

- а) вчинення у специфічній сфері діяльності – бюджетній;
- б) предмет посягання (бюджетні кошти, інше державне або комунальне майно);
- в) суб'єкт злочину (особа, яка уповноважена або причетна до діяльності, пов'язаної з формуванням, розподілом і використанням бюджетних коштів, розпорядженням іншим державним, комунальним майном);

г) вчинення злочину з використанням механізмів господарської діяльності [4, с. 26, 29].

Виходячи з вищенаведеного та приймаючи до уваги те, що визначення поняття злочинів, пов'язаних з використанням бюджетних коштів в АПК, нерозривно пов'язано з притаманними (характерними) лише їм ознаками, виділимо наступні:

1. Сфера виникнення суспільних відносин: а) використання бюджетних коштів; б) діяльність у галузі АПК.

2. Предмет злочинного посягання: а) бюджетні кошти. До таких належать кошти, що включаються у бюджети всіх рівнів незалежно від джерела їх формування; б) інше державне або комунальне майно.

3. Особа злочинця:

а) службова особа – фізична особа, яка займає постійно чи тимчасово в органах державної влади, місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах чи організаціях, незалежно від форм власності, посаду, пов'язану з виконанням спеціальних повноважень, наданих їй у встановленому законом порядку, стосовно осіб, що не перебувають з нею у службовому підпорядкуванні, і у випадках, передбачених законодавством, має право застосувати заходи адміністративного примусу.

б) матеріально-відповідальна особа – працівник, який досяг 18-річного віку і в силу трудової функції виконує у роботодавця роботи, пов'язані з безпосереднім обслуговуванням майна та інших цінностей, переданих у його відання;

в) громадянин-підприємець – громадянин, який здійснює систематичну (zareestrovanu) підприємницьку діяльність без створення юридичної особи.

4. Комплексний характер (можуть вчинятися у сукупності з іншими протиправними діяннями, відповідальність за вчинення яких передбачена статтями різних розділів Особливої КК України).

В даному контексті слід погодитися з позицією А. Ф. Волобуєва, який запропонував комплекси взаємопов'язаних злочинів, що вчиняються організованими злочинними групами з метою отримання матеріальної вигоди і з використанням легальних форм господарської діяльності, називати злочинними технологіями збагачення (технології злочинної діяльності). У структурі злочинної технології він виділив основний і вторинні (підпорядковані) злочини [5, с. 33].

Думка автора є справедливою і ми відзначимо необхідність поділу даного роду злочинів на основні та підпорядковані. До основних відносяться: шахрайство (ст. 190 КК України) та привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191 КК України). Відтак до другої категорії (підпорядкованих злочинів) слід віднести: шахрайство з фінансовими ресурсами (ст. 222 КК України); підроблення документів, печаток, штампів та бланків, їх збут, використання підроблених документів (ст. 358 КК України); зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 КК України); перевищення влади або службових повноважень (ст. 365 КК України); службове підроблення (ст. 366 КК України); пропозиція або давання хабара (ст. 369 КК України) тощо.

5. Злочини вказаної категорії вчиняються з використанням легальних форм господарської діяльності.

Підсумовуючи викладене, спробуємо надати визначення поняттю «злочини, пов'язані з використанням бюджетних коштів в АПК». Це сукупність взаємопов'язаних кримінальних

правопорушень, що характеризуються комплексним характером та які вчиняються службовими або матеріально-відповідальними особами з використанням легальних форм господарської діяльності в сфері АПКу зв'язку із розпорядженням бюджетними коштами.

Список бібліографічних посилань: 1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : Перун, 2009. 1736 с. 2. Философский энциклопедический словарь / ред.-сост. Е. Ф. Губский и др. М. : Инфра-М, 2012. 576 с. 3. Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. Ю. С. Шемшученка. Київ : Юрид. думка, 2007. 992 с. 4. Степанюк Р. Л. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів, вчинених у бюджетній сфері України : монографія / за заг. ред. А. Ф. Волобуєва. Харків : Вид-во Харків. нац. ун-ту внутр. справ, 2012. 436 с. 5. Протидія економічній злочинності / П. І. Орлов, А. Ф. Волобуєв, І. М. Осика та ін. Харків : Нац. ун-т внутр. справ, 2004. 568 с.

Одержано 18.10.2018

УДК 343.1(477)

Ростислав Олександрович КИСЛЮК,

курсант 3 курсу факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Сергій Євгенович Абламський,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального процесу

та організації досудового слідства факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

ВЗАЄМОДІЯ ПРОКУРАТУРИ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ПОРЕФОРМОВАНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Нині усе частіше правнича спільнота задається питанням: чи потрібно безповоротно змінювати кримінальний процес в Україні? Якщо зважати на міжнародні зобов'язання, це, безсумнівно, необхідно робити. Законотворчі зміни такого плану є принциповими для Ради Європи, а також до одного з авторитетних європейських правових інститутів, як Венеціанська комісія. Та все ж головним стимулом до таких перетворень є виклики, які постають перед прокуратурою та поліцією, пріоритетним завданням яких є протидію злочинності, захист прав, свобод та законних інтересів особи, притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності тощо. Досягнення цих і низки інших завдань можливо лише при злагодженій їх взаємодії.

В цьому напрямку вже зроблено певні кроки, про що свідчить зміна формату загального нагляду і переведення його в нагляд за додержанням прав і свобод людини і громадянина, додержанням законів з цих питань органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами. Таким чином було продемонстроване прагнення до ліквідації тоталітарних пережитків та зменшення можливостей для побудови корупційних схем, що позитивно було схвалено зі сторони європейських правових інститутів. Та попри це залишається ще багато проблем, на тлі взаємодії прокуратури зі слідчими органу досудового розслідування. Не вирішеними залишаються процесуальні питання, адже в КПК України відсутні положення, присвячені цьому аспекту.

Окрім цього, слід звернути увагу на той факт, що реформаторські процеси прокуратури негативним чином позначилися на процесуальній самостійності та незалежності слідчих органів досудового розслідування. Наочним підтвердженням зазначеного є вимоги закону з приводу того, що слідчий зобов'язаний погоджувати з прокурором клопотання до слідчого судді. Такий процес, на наше переконання, точно не приносить користі досудовому слідству і, що більш важливіше, позбавляє постраждалих від кримінальних правопорушень громадян надії на об'єктивне вирішення власних проблем і ефективний захист порушених прав та законних інтересів. Зазначене набуває ще більшої актуальності на тлі соціальних факторів,